

جوانان

و

موسیقی الکترونیک

● از نظر پخش موسیقی الکترونیک در صدا و سیما، هیچ مشکلی وجود ندارد.

● اصواتی که در طبیعت موجود است یا با سازهای متداول بین‌المللی و ملی تولید می‌شود، نمی‌تواند موسیقی مضربه تلقی شود، بلکه ماهیت هر اثر و تاثیرات آن بایستی مدنظر قرار گیرد.

انسان از بدو تولد با آواها و صداهای متعددی آشنا شده و می‌شود. نوای دلنشین موسیقی که در طبیعت وجود دارد همیشه آرام‌بخش روح و جسم بشر بوده است. برای نمونه می‌توان کودک خردسالی را مثال زد که در اولین سالهای عمر خود با شنیدن موسیقی و صدای خوش‌ساز به وجد آمده و حرکات موزونی از خود نشان می‌دهد. بلکه موسیقی با روح و روان انسان ارتباطی تنگاتنگ دارد و خوراکی است برای آرامش خاطر جسمی و روانی او.

امروزه وسایل مختلفی برای ایجاد اصوات موزونی که قطعه‌های موسیقی را خلق می‌کنند، اختراع شده است. علاوه بر وسایل ابتدایی و

سنتی که از دیرباز وجود داشته، دست‌آوردهای تکنولوژی قرن بیستم مانند ارگ‌های الکترونیکی، دستگاههای سنتی سائزر، سمپلر، ریتم، کمپوزر و... همه در جهت ساخت قطعات موسیقی، چه سنتی، ملی و مدرن یا الکترونیک در اختیار نوازندگان و سازمانهای هنری قرار دارد.

سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از جمله مراکز هنری است که موسیقی نقش مهمی در فعالیتهای آن دارد. به بهانه آشنا شدن با واحد موسیقی صدا و سیما و انواع فعالیتهای آن و تهیه مطلبی درخصوص وضعیت موسیقی در ایران به ویژه در رادیو و تلویزیون پای صحبت دکتر حسن ریاحی مدیر واحد موسیقی صدا و سیما می‌نشینیم تا بشنویم و بنویسیم از موسیقی.

هرکس به زبانی سخن از وصف تو گوید

بلبل به غزلخوانی و قمری به ترانه

«موسیقی همانند زبان وسیله‌ای است برای بیان احساس، برقراری ارتباط و رساندن پیام. بی‌گمان بشر پیش از آنکه برای انجام این سه مقصود به کلمات دست پیدا کند، برای بیان احساس خویش، برقراری ارتباط با دیگران و اخطار و اعلام و رساندن هرگونه پیام دیگر از «آوا» استفاده می‌کرده است و شاید بتوان از این نظر، موسیقی را پیشگام زبان دانست.

گردش روز و شب و ریزش قطره‌های باران، صدای سم ستوران، و غرش رعد نیز ساده‌ترین اشاره‌های طبیعت به «ریتم» و «ضرب» است. از مهربانی پروردگسار یکی از کمالترین دستگاههای آواسازی نیز در حنجره انسان به ودیعه گذاشته شده است.

«زبان» هرگز به انحصار بیان احساسات یا مفاهیم خاصی نیست و نباید پنداشت که موسیقی نیز منحصر در خدمت بیان احساسات تغزلی و احیانا گناه‌آلوده است. چنانکه می‌دانیم از روزگار دیرین، موسیقی برای اعلام

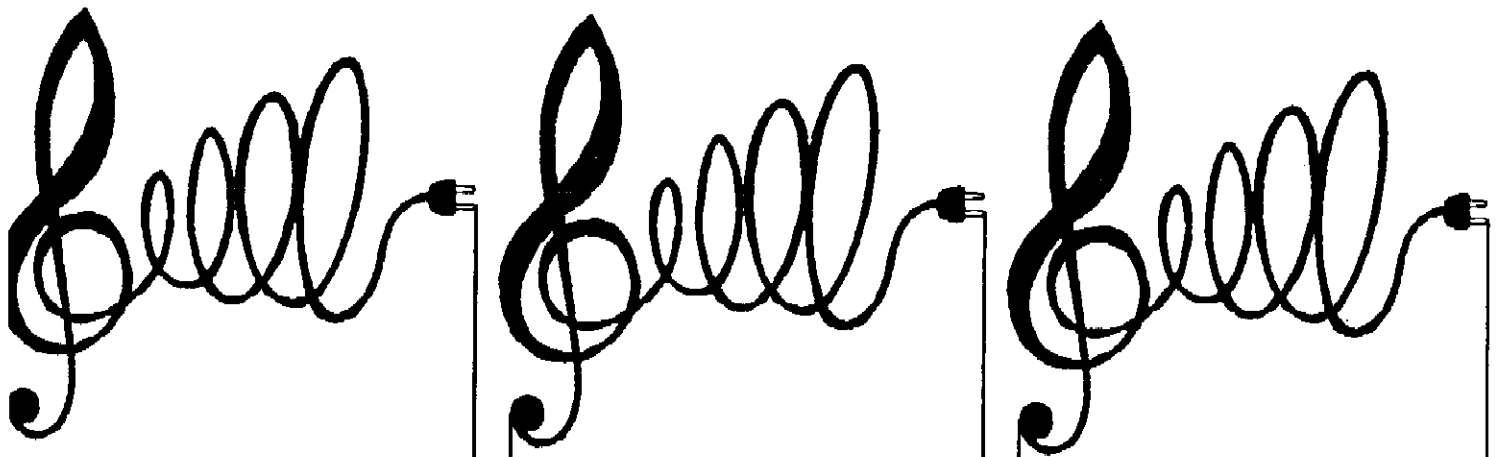
و اخطار، در جنگ و در شکار، در آیینهای مذهبی و اجتماعی، در شادمانی و سوگ کاربرد داشته و امروز نیز وسعت دامنه‌کار آبی آن بر همه آشکاراست. تا آنجا که در پرورش گیاهان و درمان بیماریها نیز از آن بهره می‌گیرند. زبان موسیقی با آنکه فراتر از مرزهای جغرافیایی و سیاسی است، همانند دیگر زبانها آشنای خود را می‌جوید و از این رو برحسب مخاطبان، موسیقی مناسب برای بزرگسالان، جوانان، کودکان و حتی گروههای اجتماعی مانند کارگران و کشاورزان و... باهم تفاوتهایی دارند. همچنین از نظر کاربردی، موسیقی رزمی با موسیقی مناسب هنگام کار باهم متفاوتند. ناگفته نماند که مانند هر زبان دیگر، زبان موسیقی رانیز باید آموخت، درک صحیح از موسیقی نیاز به برنامه‌های آموزشی در این زمینه را ایجاب می‌کند.

بنابر آنچه گفته شد، کاربرد موسیقی در صدا و سیما که گسترده‌ترین وسیله ارتباطی زمان است نیاز به شناخت، طبقه‌بندی و برنامه‌ریزی گسترده و دقیق دارد. آواهای موسیقی درخور آنند که از همان توجه و دقتی که در برنامه‌ریزی گفتارها و تصاویر در سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران اعمال می‌شود، بهره‌مند شوند.

موسیقی الکترونیک موضوع اصلی صحبت ما با مدیر واحد موسیقی صدا و سیماست.

دکتر ریاحی در پاسخ با اشاره به این مطلب که موسیقی الکترونیک عبارت است از بکارگیری نوعی دستگاه صوتی (که بصورت یک لابراتوار یا یک آزمایشگاه اصوات وجود دارد) برای خلق کردن قطعه‌ای با اصوات موجود، بیان می‌دارد: «این نوع موسیقی حدود ۴۰ سال پیش از آمریکا شروع شد و در حال حاضر در کشورهای فرانسه، ایتالیا و سایر ممالک دنیا تقریباً وجود دارد.» البته این موسیقی هنوز در مرحله آزمایش است.

«بطورکلی در مورد موسیقی الکترونیک باید گفت، امکاناتی که پیشرفتهای تکنولوژی

درسه دهه اخیر در اختیار بشر قرار داده در بخش موسیقی نیز امکان تولید اصوات مختلف را به آنچه بوسیله سازهای مختلف قابل تولید است و چه اصواتی که عملاً در طبیعت موجود می باشد میسر ساخته است. کاربرد وسایل تولید موسیقی الکترونیک طی سالهای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در صدا و سیما متداول بوده و برای ایجاد بسیاری اصوات و انواعی از موسیقی که دارای اثراتی خاص بوده در موزادی (مانند موسیقی متن فایشنامه ها، سریالها و بعضی موسیقی هایی که در متن فیلمهای دنیای وحوش و طبیعت و همچنین تیتراژ برنامه های ورزش، اقتصاد، خانواده و گزارش هفته) بکار گرفته شده است درحقیقت تنها وجه تمایز موسیقی الکترونیک ابزاری است که موسیقی با آن اجرا می شود و تغییراتی در ماهیت موسیقی پدید نمی آورد. بطوری که بسیاری از قطعاتی که با سازهای الکترونیکی اجرا شده است قابل تمیز با سایر انواع ساز نیست. توضیح اینکه پیشرفتهای تکنولوژیک در زمینه سازهای الکترونیک امکاناتی را برای تولید اصواتی در اختیار بشر قرار داده که همگی در طبیعت وجود دارد (مانند صدای اتومبیل یا پرندگان و یا حرکت آب دریا و جویبار و....) و آلات دیگر موسیقی قادر به تولید آنها نیستند. بهمین لحاظ کاربرد این بازار در نقاط مختلف جهان برای تهیه موسیقی اعم از سنتی یا محلی و بومی افزایش یافته است. طبعاً اصواتی که در طبیعت موجود است یا با سازهای متداول بین المللی و ملی تولید می شود، نمی تواند موسیقی مضربه تلقی شود بلکه ماهیت هر اثر و تاثیرات آن بایستی مدنظر قرار گیرد.

وی ادامه می دهد: شکی نیست که صدا و سیما همیشه در جریان پیشرفتهای جدید تکنولوژی قرار می گیرد. بهمین منظور سال گذشته سری کاملی از دستگاههای سنتی سایزر، سمپلر و ریتم کمپوزر برای واحد موسیقی از آلمان خریداری شد و هم اکنون از آنها استفاده

می شود. البته با وجود استقبال زیادی که از این دستگاهها شده است، اما از نظراسل و کیفیت این نوع موسیقی نمی تواند روی موسیقی سنتی هیچ کشوری تاثیر بگذارد.

دکتر حسن ریاحی همچنین تاکید می کند: ما از نظر پخش موسیقی الکترونیک هیچ مشکلی نداریم و دست ما برای استفاده باز است ولی تا حدودی احتیاط را پیشه خود می کنیم چون اصوات این موسیقی ممکن است روی اعصاب و روان آدمی اثرات سویی بگذارد.

مدیر واحد موسیقی صدا و سیما پاسخ این سؤال را که مخاطبان اصلی این موسیقی کدام قشر از جامعه است، این گونه پاسخ می دهد: «بخاطر رنگ و حال این سبک از موسیقی بیشترین مخاطبان آن را قشر جوان جوامع تشکیل می دهند و ما این حق را به جوانان می دهیم که موسیقی الکترونیک داشته باشند، البته باید سعی شود که به موسیقی سنتی کشور لطمه وارد نکند.»

دکتر ریاحی ضمن بیان مطلبی در رابطه با موسیقی اصیل ایرانی در پاسخ به این پرسش که موسیقی های شناخته شده و با اصالت کشور کدامند؟ می گوید: «کشوری مثل ایران که از نظر ترکیب فرهنگی و قومی متنوع است و هر قوم، دارای یک نوع فرهنگ، آداب و رسوم ویژه است، نمی تواند بگوید یک موسیقی واحد و ملی دارد. بطوری که الان موسیقی اصیل که کارهای خوبی هم هست برای اقوام بلوچ، آذری و یا دیگر قومها جذابیت کافی را ندارد بلکه موسیقی محلی خود را به آنها ترجیح می دهند. ما انواع موسیقی داریم، موسیقی کودک، جوان، سنتی (مذهبی- خانقاهی)، محلی یا بومی، فیلم و.... در مورد سازها هم همینطور ما نمی توانیم بگوییم که فلان ساز خاص کشور ما است. بطور کل من با تز ناسیونالیسم در موسیقی مخالفم، هنر و موسیقی باز است و برای همه.»

مدیر واحد موسیقی صدا و سیما در ادامه می افزاید: «موسیقی اصیل ایرانی هنوز در

جهان جایگاهی پیدا نکرده است و گروه های موسیقی که برای اجرای برنامه به خارج از کشور سفر می کنند تنها برای ایرانیان مقیم آن کشور جذاب هستند نه خارجی ها. ما برخلاف غربیها که به بن بست فرهنگی رسیده اند، گوهر و نگین را داریم و قاپ آن را که تکنیک است غربیها دارند باید از آنها بهره بگیریم و ترکیبی بین این دو ایجاد کنیم. ببینید بعد از انقلاب تغییراتی در موسیقی ایجاد شد و تاحدی جایگاه مستحکمی در بین جامعه بدست آورد ولی اگر این روال ادامه یابد و تفسیراتی در آن پدید نیاریم و از تکنیک های جدید استفاده نکنیم، کم کم مردم اشباع شده و موسیقی اصیل ما سیر نزولی پیدا می کند و رفته، رفته از علاقمندان و شنوندگان این هنر کاسته می شود، باید در موسیقی یک حرف تازه زد.»

سؤال بعد را چنین مطرح می کنیم که علت استفاده از موزیک های ترانه های قدیمی در فواصل برنامه ها چیست؟ وی در پاسخ اظهار می دارد: «ببینید اثرات خوبی از گذشته باقی مانده که جزو فرهنگ این مملکت است و چون بار هنری خوبی دارد می تواند همیشه مورد استفاده قرار گیرد. ما در حال حاضر مشغول بررسی آرشیه های سازمان هستیم که اگر موسیقی با بار هنری در آنها وجود داشته باشد، استخراج کرد و مورد استفاده قرار دهیم.»

دکتر ریاحی در مورد دعوت کردن آقایان شجریان و ناظری برای اجرای برنامه در صدا سیما می گوید: آقایان به دلایل مختلف از جمله توافق نکردن بر سر مبلغ دریافتی و نشان داد، تصویرسازها دعوت را قبول نکرده اند. وی ادامه می دهد: «ما هیچ اصراری نداریم هنرمندی را که نخواهد کارش را برای مردم ارائه کند، دعوت کنیم. سعی واحد موسیقی بر این است که شجریانها و ناظری ها را خود کشف کند. برای آخرین جمله بگویم که درهای واحد موسیقی سازمان به روی هنرمندان و بخصوص جوانان همیشه باز بوده و از آنان استقبال خواهیم کرد.»